

ERRATUM®

Beyond Utility

Jeremy Hutchison

Národní technická knihovna, 17. ledna – 1. března 2014

"ERRATUM® První dysfunkční luxusní značka na světě."

V jedné ze svých nejznámějších básní tituluje Jiří Wolker věci láskyplným označením „mlčenliví soudruzi“. Při pohledu na objekty tvořící jádro projektu ERRATUM® londýnského umělce Jeremyho Hutchisona, se však člověku vybaví zcela jiné přívlastky. Tyto elegantní, ale nefunkční předměty nemají důvěryhodný, pokorný ani ošuntělý vzhled, který popisuje básník. Dýmka, ze které nelze kouřit, struhadlo bez děr, dámská lodička se dvěma podpatky, tužka bez tuhy, hřebec bez zubů, notes, který nelze otevřít, nebo sluneční brýle, které nelze nasadit na nos; neúčinné a přesto podivně svůdně vyhlížející předměty jsou prezentovány jako módní značkové spotřební zboží.

Samotné objekty mohou na první pohled vyhlížet jako „pouhá“ designerská hříčka, smysl autorova konceptu ale spočívá v příběhu jejich vzniku. Umělec si je objednal od dodavatelů spotřebního zboží z velkovýrobních továren v Číně, Indii, Pákistánu, Polsku a Turecku s tím, že po dělnících požadoval, aby konkrétní produkt vyrobili s libovolnou vadou. Volba a provedení této vady byla přitom záměrně ponechána na samotném dělníkovi. Z výsledných zdeformovaných objektů pak vznikl luxusní butik nabízející krásné, leč nepoužitelné zboží. ERRATUM® takto zkoumá podmínky produkce a spotřeby v globalizované společnosti, kde drtivá většina věcí užívaných spotřebiteli z „prvního světa“ pochází z dílen a montoven v zemích na druhé straně planety.

Poptávka po spotřebním zboží narůstá mimo jiné i v souvislosti s rozmachem digitální kultury. Výhody, které nové technologie vnášejí do dnešní informační společnosti orientované primárně na nemateriální kognitivní hodnoty, jsou však stále podmíněny funkčním hardwarem a tvrdou fyzickou prací. Zároveň je důležité zmínit, že ačkoliv se v posledních dekádách životní standarty technologiemi vybavené společnosti výrazně zvyšuje, v podmínkách továrních velkovýroben, které tento narůst umožňují a podmiňují, tomu tak většinou není. Lidé po celém světě používají laptopy, tablety a chytré telefony, aby vylepšili své domácnosti, své zdraví, život, nebo svět jako takový. Na Googlu vyhledávají informace o tom, jak se správně chovat k životnímu prostředí, co jíst, jaké zboží nakupovat a jakému se naopak vyhnout, případně jaké značky bojkotovat. Zároveň se tak ale mohou dostat do velmi paradoxní situace, kdy opomíjejí samotný prvopočátek tohoto blahodárného informačního toku: továrny zaměstnávající miliony dělníků. Životy těchto lidí mají zcela jiný charakter: odehrávají se v prostoru ohraničenému továrními pásy, uzpůsobenému ke každodennímu výkonu stereotypní, dokola se opakující práce. Jejich zdraví je ohroženo fyzickým i psychickým vyčerpáním, smogem

a výrobními výpary, a také častými sebevraždami spolupracovníků, kteří ve snaze ukončit ubíjející každodennost volí skok ze střechy továrny (jak tomu v posledních letech bývá například v Šenzenském Foxconnu, hlavní výrobně komponentů pro přístroje Apple). Tovární velkovýroby, odvrácená strana informační společnosti, jsou místem, kde se střetává idealizovaná představa kognitivního kapitalismu s realitou tvrdé manuální práce. Jsou místem, kde není prostor pro ideály. ERRATUM® do tohoto podivného hybridního prostoru vstupuje s neméně ironickým postojem a automatizovanou rutinu továrních pracovníků se pokouší narušit tím, že je žádá, aby záměrně udělali chybu – vědomý akt, kterého je schopna pouze lidská bytost, nikoliv stroj.

Podstatnou součástí projektu jsou také ukázky korespondence mezi umělcem a zmatenými továrními manažery. Někdy jsou e-maily plné údivu a nepochopení, v řadě případů však tovární předáci popisují pocity katarze, které jejich zaměstnanci při výrobě vadných produktů údajně zažívali. Hutchison však svůj projekt nechápe jako řešení vykořisťovatelského systému masové výroby – jakkoliv je totiž dělníkům přiznáno autorství jednotlivých „designérských“ kousků, nedostávají za svou práci žádnou finanční odměnu nad rámec běžného pracovního výkonu. ERRATUM® zkoumá systém založený na podhodnocování manuální práce a současném přeceňování a fetišizaci zboží, které tato práce produkuje. Aniž by si pro sebe nárokoval pozici vně tohoto systému, umělec takto testuje propletené vztahy mezi kritikou a komercí. Tím, že vytváří luxusní designovou značku a butik drahých, ale nepoužitelných předmětů, reflektuje lidskou touhu po předmětech daleko za hranicí jejich funkce.

Zuzana Štefková & Markéta Dolejšová

spolukurátorky výstavy

O vystavujícím umělci: Jeremy Hutchison (1979) je absolventem Slade School of Fine Art. Vystudoval lingvistiku a živil se psaním reklamních sloganů pro Coca-Colu. Žije a pracuje v Londýně. Více informací o autorovi a projektu na: <http://jeremyhutchison.com> a <http://www.erratum.co>

Paralelně s výstavou v Národní technické knihovně proběhne výstava fotografií v galerii Artwall (Nábřeží kpt. Jaroše a Edvarda Beneše).

Více informací naleznete zde: www.artwallgallery.cz